

مقدمه

دومین «جشنواره دانش‌آموزی دریا، مسیر پیشرفت» با حضور معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری، معاون آموزش متوسطه فرماندهی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و سایر مسئولان ارگان‌های دریایی به مدت سه روز در باغ موزه دفاع مقدس برگزار شد. در حاشیه این جشنواره، گفت‌وگویی با مهندس محمدعلی علی‌نژاد، کارشناس مسئول برنامه‌ریزی و نظارت دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و رابط وزارت آموزش و پرورش و «ستاد توسعه فناوری و صنایع دانش بنیان دریایی» انجام داده‌ایم که در ادامه از نظر شما می‌گذرد.

- مهم‌ترین هدف‌های برگزاری «جشنواره دانش‌آموزی دریا، مسیر پیشرفت» چیست؟
- این جشنواره هدف‌های گوناگونی را دنبال می‌کند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:
 ۱. آشنایی دانش‌آموزان و خانواده‌ها با دریا و اهمیت آن در کشورمان.
 ۲. تبدیل شدن امور دریایی به یک موضوع مطرح در فعالیت‌های دانش‌آموزان.
 ۳. هدایت تحصیلی دانش‌آموزان نخبه و علاقه‌مند به سمت رشته‌های تحصیلی مرتبط با دریا.
 ۴. تشویق خلاقیت دانش‌آموزان در حوزه دریا.

● موضوعات مورد توجه این جشنواره کدام‌اند؟

- موضوعات این جشنواره شامل موارد زیر می‌شود:
- جایگاه دریا در کشور ایران؛
 - نقش راهبردی دریا برای تمامی کشورها؛
 - دریا و صنعت گردشگری؛
 - بنادر و حمل و نقل دریایی؛
 - دریا و حفاظت محیط‌زیست؛
 - سکوها‌های دریایی؛
 - جایگاه و اهمیت دریا‌های ایران؛
 - امنیت دریایی کشور؛
 - دریا، شیلات و تأمین امنیت غذایی کشور؛
 - دریا و تأمین اقتصادی کشور؛
 - نقش دریا در تأمین انرژی؛

جشنواره دانش‌آموزی دریا، مسیر پیشرفت

پای صحبت مهندس محمدعلی علی‌نژاد،

کارشناس مسئول برنامه‌ریزی و نظارت دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

★ هدایت تحصیلی
دانش‌آموزان نخبه
و علاقه‌مند به
رشته‌های تحصیلی
مرتبط با دریا، یکی از
اهداف مهم برگزاری
این جشنواره است

وزارت آموزش و پرورش پشتیبانی شود، بند ۳-۱۳ تعهدات وزارت آموزش و پرورش در «تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و وزارت آموزش و پرورش» است. براساس این تفاهم‌نامه، ایجاد زمینه و بسترسازی مناسب برای برگزاری مطلوب مسابقات و جشنواره‌های علمی - پژوهشی و کارآفرینی از تعهدات وزارت آموزش و پرورش است.

● ستاد توسعه فناوری و صنایع دانش بنیان دریایی تابع چه سازمانی است و چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

این ستاد تابع معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری است و اهداف اصلی آن بهره‌گیری از توان ارگان‌های دریایی در راستای توانمندسازی ظرفیت‌های دریایی کشور است که از طریق هم‌گرایی و هم‌افزایی ارگان‌های دریایی این کار دنبال می‌شود. این ستاد از سال ۱۳۹۳ تشکیل شده است و چهار کارگروه دارد:

۱. ترویج
۲. توسعه فناوری
۳. مطالعات برنامه‌ریزی
۴. توسعه بازار

کارگروه ترویج به‌صورت مشارکت در راستای تفاهم‌نامه در قالب جشنواره دانش‌آموزی دریا فعالیت می‌کند.

● همکاری مشترک دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش و ستاد توسعه فناوری و صنایع دانش بنیان دریایی براساس چه اصولی است؟

براساس بند ۲ ماده ۶ بخش راهبردها و اقدامات ملی «سند جامع توسعه دریایی کشور» (در حال تصویب در شورای عالی انقلاب فرهنگی) و به منظور توسعه کمی و کیفی سرمایه‌های انسانی و برقراری ارتباط مناسب بین نظام‌های آموزشی، فنی و مهارتی و نیازهای بخش دریایی کشور، دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای اجرای رشته‌های علوم و فنون دریایی در نظام آموزش و پرورش، همکاری مشترکی را با ستاد توسعه فناوری و صنایع دانش بنیان دریایی آغاز کرده است.

● چه تعدادی از هنرستان‌های کشور،

- دریا و شهرهای ساحلی؛
- کشتی‌سازی؛
- دریا و حماسه‌های دفاع مقدس؛
- دریا و ثروت آفرینی؛
- تاریخ دریایی ایران.

● مخاطبان اصلی این جشنواره چه گروهی از دانش‌آموزان هستند؟

همه دانش‌آموزان دختر و پسر مدارس ابتدایی و متوسطه اول و دوم (نظری، فنی و حرفه‌ای و کار دانش) می‌باشد.

● جشنواره دانش‌آموزی دریا، شامل چه بخش‌هایی می‌شود؟

این جشنواره در سه بخش برگزار می‌شود: ترویج و فرهنگ‌سازی، طراحی و ساخت، و نوآوری و خلاقیت.

● اولین جشنواره دانش‌آموزی دریا در چه سالی برگزار شد؟ دومین جشنواره چگونه کلید خورد و مراحل مختلف را گذراند؟

اولین جشنواره در سال ۱۳۹۴ برگزار شد و دومین جشنواره دانش‌آموزی طی بخش‌نامه رسمی از طرف معاونت آموزشی متوسطه به همه استان‌های کشور، در اسفندماه ۱۳۹۴ با جدول زمان‌بندی اعلام و ابلاغ شد. تمامی دانش‌آموزان دوره‌های ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم تا پایان مردادماه ۱۳۹۵ مجاز به شرکت در این جشنواره بودند. پس از جمع‌آوری آثار دانش‌آموزی در دبیرخانه مرکزی مستقر در «پژوهش‌سرای امیرکبیر منطقه ۳» شهر تهران، مرحله داور و جمع‌بندی نهایی برگزار شد و در هر بخش مورد تقدیر قرار گرفتند که در پایان جوایز برگزیدگان اهدا شد.

یکی دیگر از ویژگی‌های این جشنواره، بخش مسابقه خانوادگی است که در این بخش، از طریق پرسش‌نامه، خانواده‌های دانش‌آموزان نیز با حوزه دریا و اهمیت آن آشنا شدند و در پایان، از خانواده‌های برگزیده تقدیر به عمل آمد.

● «جشنواره دانش‌آموزی دریا، مسیر پیشرفت» چرا توسط وزارت آموزش و پرورش پشتیبانی می‌شود؟

علت اینکه ما پذیرفته‌ایم که این جشنواره در

را برای شما رام کرد تا از آن گوشت تازه بخورید و از آن زیوری بیرون آورید که برای زینت خود از آن استفاده کنید و کشتی‌هایی را در آن می‌بینید که برای اهداف مهم سینه آب را می‌شکافند تا شما از فضل خدا بهره‌مند شوید و دیگر اینکه شاید سپاس‌گزاری کنید.»

● چه تعدادی هنرجو در رشته‌های علوم و فنون دریایی داریم؟

○ در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، ۷۷۹ هنرجو در رشته‌های علوم و فنون دریایی، در ۱۰ هنرستان کشور در پایه‌های دوم و سوم مشغول به تحصیل بوده‌اند. امسال نسبت به سال گذشته، حدود ۱۰۰ هنرجو بیشتر جذب این هنرستان‌ها شده‌اند و تقریباً رشدی ۱۳ درصدی داشته‌ایم.

● موضوع تفاهم‌نامه همکاری معاونت آموزش متوسطه و سازمان بنادر و دریانوردی چیست؟

○ تفاهم‌نامه همکاری سازمان بنادر و دریانوردی و معاونت آموزش متوسطه، از جمله برنامه‌های کیفیت‌بخشی به رشته‌های دریای هنرستان‌هاست. در این تفاهم‌نامه که براساس بند ۹ از فصل هفتم سند تحول بنیادین منعقد شده است، وزارت آموزش و پرورش متعهد به فراهم کردن زمینه استقرار و حفظ نظام مدیریت کیفیت (ISO 9001) مطابق با مفاد «کنوانسیون اصلاح شده بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهی‌نامه و نگهداری دریانوردان» در هنرستان‌های دریایی کشور شده است.

از طرف دیگر مقرر شده است، سازمان بنادر و دریانوردی نیز زمینه جذب حمایت‌های مادی و معنوی ارگان‌های دریایی را به منظور ارتقای سطح کمی و کیفی آموزش در هنرستان‌های دریایی فراهم آورد. با توجه به تفاهم‌نامه مذکور، دفتر آموزش‌های

رشته‌های علوم و فنون دریایی دارند؟

○ در حال حاضر ما ۱۲ هنرستان در هفت استان ساحلی کشور داریم که رشته‌های علوم و فنون دریایی دارند. این رشته‌ها شامل ناوبری، مکانیک موتورهای دریایی، و الکترونیک و مخابرات دریایی است.

● این رشته‌ها به چه منظوری تأسیس شده‌اند؟ بنیان‌گذار این رشته‌ها چه کسی بود؟

○ ما همواره می‌گوییم اگر کشوری می‌خواهد توسعه پیدا کند، اولین نیازش پرورش نیروی انسانی است. به‌خاطر وظیفه حاکمیتی وزارت آموزش و پرورش، براساس اصل ۲۸ قانون اساسی که می‌گوید هر کسی حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست، برگزیند، دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد کند. این رشته‌ها در سال ۱۳۶۱ توسط مرحوم کاپیتان احراری در آموزش و پرورش، برنامه‌ریزی، تأسیس و راه‌اندازی شد و تا دوره فوق‌دیپلم یعنی دوره پنج ساله را طراحی و حتی اجرا کرد و الان ما این رشته‌ها را در دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای محمودآباد، بندر انزلی و بندرعباس، وابسته به دانشگاه فنی و حرفه‌ای (این دانشکده‌ها قبلاً وابسته به آموزش و پرورش بودند) داریم. جالب است که این دانشکده‌ها بدون کنکور فارغ‌التحصیلان هنرستانی این رشته‌ها را می‌پذیرند.

● مرز دریایی ایران چند کیلومتر است؟

○ ما در حال حاضر ۵۸۰۰ کیلومتر مرز دریایی در کشور داریم. این نعمت بزرگی است که خداوند به ما داده است. همان‌طور که در «سوره نحل» در آیه ۱۴ به آن اشاره فرموده است: «و کسی است که دریا

★ رشته‌های علوم

دریایی در سال

۱۳۶۱ توسط مرحوم

کاپیتان احراری در

آموزش و پرورش،

برنامه‌ریزی، تأسیس

و راه‌اندازی شدند

عکاس: غلامرضا بهرامی

★ براساس هماهنگی‌های صورت گرفته با نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دوره خدمت نظام‌وظیفه فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم و فنون دریایی هنرستان‌ها در مناطق بومی انجام خواهد شد و زمینه‌های جذب و استخدام هنجرویان در نیروی دریایی فراهم آمده است

بندر جاسک و بندر کنارک پرداخت. به گونه‌ای که در حال حاضر هنجرویان برای آموزش‌های تخصصی و عملی خود از ظرفیت‌های نیروی دریایی مستقر در این دو بندر استفاده می‌کنند. این هنجرویان در صورت تمایل می‌توانند در نیروی دریایی جذب و استخدام شوند. با توجه به اهمیت توسعه همه‌جانبه سواحل خلیج همیشه فارس، نیروی دریایی سپاه نیز در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، در زمینه توسعه رشته‌های علوم و فنون دریایی در بندر لنگه اعلام آمادگی کرد و در هنرستان شهید باهنر این شهر رشته‌های دریایی راهاندازی گردید.

● برای جلب مشارکت نهادهای دولتی و خصوصی، در جهت توسعه آموزش‌های علوم و فنون دریایی چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

○ اولین هنرستان خیرساز علوم و فنون دریایی در استان هرمزگان، توسط آقای قائم مقامی، با حضور مدیرکل دفتر آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در سال ۱۳۹۴ افتتاح شد که در این مراسم، خیرین حاضر و همچنین این خیر برای احداث کارگاه‌های رشته‌های مذکور در هنرستان نیز اعلام آمادگی کردند و مقدمات آن فراهم شد.

از دیگر اقدامات این دفتر، جلب مشارکت دبیرکل اتحادیه مالکان کشتی ایران است. طی جلساتی با آن‌ها داشتیم مقرر شد، مشکلات و کمبودهای تجهیزات هنرستان‌ها از طریق شرکت ملی نفت کش جمهوری اسلامی ایران و از کشتی‌رانی جمهوری اسلامی ایران تأمین شود. همچنین به همت اتحادیه مذکور و به میزبانی شرکت ملی نفت کش ایران اولین گردهمایی مدیران هنرستان‌های دریایی با مسئولان ارگان‌های دریایی کشور را برگزار کردیم.

● برگردیم به جشنواره دانش‌آموزی دریا مسیر پیشرفت، وضعیت و کیفیت آثار ارسالی

در این دوره نسبت به دوره قبل چگونه بود؟

○ امسال وضعیت آثار ارسالی نسبت به سال قبل (اولین دوره) رشد ۴/۵ برابری داشتیم، همچنین کیفیت آثار نیز نسبت به سال قبل بهتر بود. داوری آثار ارسالی به تفکیک ۳ مقطع تحصیلی (ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم) توسط فرم‌های تخصصی هر دوره انجام گرفت. در پایان از بین ۴۴۴۲ اثر دریافتی در بخش دانش‌آموزی ۸۳ اثر برگزیده شد.

فنی‌وحرفه‌ای، در یازدهمین گردهمایی سالیانه مراکز آموزش دریانوردی عضو کارگروه توسعه منابع انسانی دریانوردی کشور شد.

همچنین، با انعقاد تفاهم‌نامه با سازمان بنادر و دریانوردی در سال ۱۳۹۴، زمینه‌های همکاری‌های مشترکی بین دفتر تألیف کتب آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و ارگان‌های دریایی فراهم آمد. با تغییر نظام آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای در پایه دهم نیز، محتوای کتاب‌های درسی با مشارکت ارگان‌های دریایی براساس کنوانسیون بین‌المللی تهیه شد.

اقدام دیگری که براساس بخشی از تفاهم‌نامه انجام دادیم هماهنگی‌های صورت گرفته با نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که از این پس دوره خدمت نظام‌وظیفه فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم و فنون دریایی در مناطق بومی انجام خواهد شد و زمینه‌های جذب و استخدام هنجرویان رشته‌های دریایی در نداجا فراهم آمده است.

● چه اقداماتی در جهت کیفیت‌بخشی به رشته‌های علوم و فنون دریایی داشته‌اید؟

○ یکی از اقداماتی که در خصوص کیفیت‌بخشی انجام شده، راهاندازی و حمایت از دبیرخانه راهبری رشته‌های علوم و فنون دریایی در استان بوشهر است. از مهم‌ترین وظایف این دبیرخانه، هماهنگی بین صف و ستاد برای پیشبرد اهداف تعیین شده است. در این راستا در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، پس از یک وقفه چند ساله در برگزاری مسابقات رشته‌های علوم و فنون دریایی، با همکاری دبیرخانه این مسابقات بین هنجرویان رشته‌های مذکور در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۵ در استان بوشهر برگزار شد و از برگزیدگان، طی مراسمی که با حضور امیر دریادار شهرام ایرانی، معاون آموزش و تربیت نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در استان کردستان برگزار شد، تقدیر مادی و معنوی به عمل آمد.

● در سواحل مکران چه اقداماتی داشته‌اید؟

○ از سال ۱۳۹۰ به بعد، با توجه به تأکیدات مقام معظم رهبری بر توسعه همه‌جانبه سواحل مکران (این سواحل از بندر میناب در استان هرمزگان شروع می‌شوند و تا بندر گواتر استان سیستان و بلوچستان ادامه می‌یابند)، این دفتر با همکاری و مشارکت نیروی راهبردی دریایی ارتش جمهوری اسلامی به توسعه و راهاندازی رشته‌های دریایی در